יג: דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

איכא ביניהו יום תקופה גומר ויום תקופה מתחיל ולא מסיימי. לא שייך כאן מנא כמרא לטפויי אמא כיון דמפסיק שאר מנאי דקאמי לטפויי עלייהו וכן איתא בפרק במה מדליקין (שבת כד.) גבי איכא ביניהו דרב ברונא ולא מסיימי:

שמור את חדש בו׳ שמור אביב של תקופה שיהיה בחדש ניסן. פי׳ בקונטרס אביב של תקופת ניסן היינו ניסן של שמה שיהא בתוך ימי מידוש של לבנה במקצת וכמה ימי מידוש י״ד ומכאן ואילך היא יפנה וקשה דאם כן מאי קשה ליה וליעבריה לאדר דבעי דלקבעי יום תקופה גומר דאי נמי מעברי׳ לאדר ונדמייה מד יומא טופל תקופה בי״ד וממחיל ניסן של שמה בט״ו ולא הוי בתוך ימי מידוש של לבנה ועוד משמע בפרק היו בודקין (לקמן דף מא׳:) דמידוש של לבנה ממשיך עד ט״ו דא״ר יוחנן עד מתי מברכין על החדש עד שתמלא פגימתה ומפרשי נהרדעי עד ט״ז וא״ל דקסברי אחרים יום תקופה גומר ומידוש של לבנה עד ט״ו הלכך כשטופלת תקופת ניסן בט״ו מעברין לאיכא תקופת ניסן של שמה במידוש של לבנה כלל ופריך לעבריה לאדר כדי שתפול תקופה בי״ד דאיכא יום אחד במידוש של לבנה והא דאמר בשילהי פ״ק דרחש השנה (ד׳ כא.) כי חזית דמשכה תקופת עצת עד שיתסר בניסן לעברה להאי שתא ולא תימוס לה דכתיב שמור את חדש האביב שמור אביב של תקופה כו׳ ל״ל אפילו בטופלת ביום ט״ז גופיה קאמר וקסבר יום תקופה גומר אפי׳ כי מעברת לאדר וטופל בט״ו ליכא אביב של תקופה במידוש דניסן אבל אי משכה עד ט״ו מעברין לאדר ולא מעברינא ליה לשתא והא דקאמר לא תימוס לה היינו לומר דאחרים היא יחידאה היא ואין הלכה כ״כמותו כדפי׳ שם בקונטרס ומיהו התם קשה למה לי טעמא משום אביב של תקופה תיפוק ליה משום תקופת תשרי דכשטופלת תקופת ניסן ביום ט״ז טופלת תקופת תשרי פעמים בכ״א פעמים בכ״ב ואפילו אפול תקופת תשרי בכ״א ליכא אפילו מקלת חג בתקופה דהשה דהא סבר יום תקופה גומר ולפר״ת אתי שפיר דכי משכה תקופת טבת עד שיתסר בניסן ופלה בתחלת הלילה או בו׳ שעות בלילה א״ל לעבר משום תקופת תשרי דקני דנעבר יום א׳ אדר או אלול ואפול תקופת תשרי בכ׳ בו ומיהו לפירוש הקונטרס נמי י״ל דאתא למימר דהתם דוקא כי משכה עד שיתסר עברה אבל אם טופלת בתמיסר לא תעברה אפילו טופלת בתחלת היום או בו׳ שעות ביום אלא דעבריה לאדר אף על גב דתקופת תשרי בכ״א לא תימוס דקיימא לן כאחרים דלא מייתינן לתקופת תשרי אלא דרש חג האסיף: **ולעבריה** לאדר. אפילו לפר״ת דפריך לכולהו תנאי מוכח תמוך תירוצו של רב אחא בר יעקב דלאחרים נמי פריך ותימה מאי קושיא הא רבה בר שמואל תני בסוף פ״ק דר״ה (דף כ.) יכול כשם שמעברין את השנה לעורך כך מעברין את החדש לעורך ת״ל החדש הזה כזה ראה וקדש ואמר רבא הלי דתנא רבה בר שמואל אחרים היא דתניא אחרים אומרים אין בין עצרת לעצרת ואין בין ר״ה לר״ה אלא ד׳ ימים בלבד:

רבינא אמר לעולם אחרים בתשרי קיימי. לאו לשנוי קושיא דלעבריה לאדר קאמי כדפרישית לעיל:

ועריפת

סמוכין דשלימותייהו קא עבדינן כדמפרש בהמוכל (נ״ק דף פד:) אבל בקנסא לא עבדינן שלימותייהו משום דלא שכיחא ולית בה חסרון כיס: בטלו

איכא ביניהו יום תקופה גומר ולא מסיימי אחרים אומרים מיעוטו וכמה מיעוטו ארבעה עשר יום מאי קסברי אי קסברי יום תקופה גומר וכוליה חג בעינן האיכא אמר רב שמואל בר רב יצחק [6] אחרים בתקופת ניסן קיימי דכתיב [1] שמור את חדש האביב [א] שמור אביב של תקופה שיהא בחדש ניסן וליעבריה לאדר אמר רב אחא בר יעקב תנא מלמעלה למטה קחשיב והכי קאמר עד מיעוטו מעברין וכמה מיעוטו ארבעה עשר יום רבינא אמר לעולם אחרים בתשרי קיימי וקסברי אחרים כוליה חג בעינן ויו״ט ראשון יום טוב ראשון [2] חג האסיף כתיב [3] חג הבא בזמן אסיפה: סמיכת זקנים: ת״ר [3] וסמכו זקני [3] יכול זקני השוק ת״ל עדה אי עדה יכול קטני עדה ת״ל העדה מיוחדין שבעדה וכמה הן [3] וסמכו שנים זקני שנים ואין ב״ד שקול מוסיפין עליהם עוד אחד הרי כאן חמשה דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר זקני שנים ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי כאן שלשה ור׳ שמעון הכתיב וסמכו ההוא מיבעי ליה לגופיה ורבי יהודה לגופיה לא צריך דאם כן דלא אתי וסמכו לדרשה ליכתוב זקני העדה ידידם על ראש הפר ור׳ שמעון אי כתיב הכי הוה אמינא מאי [5] על בסמוך ורבי יהודה גמר ראש [4] ראש מעולה ור״ש לא גמר ראש ראש מעולה תנא [6] סמיכה וסמיכת זקנים בג׳ מאי סמיכה ומאי סמיכת זקנים א״ר יוחנן [7] מיסמך סבי א״ל אביי לרב יוסף מיסמך סבי בשלשה מגלן אילימא מדכתיב [7] ויסמוך את ידיו עליו אי הכי תסגי בחד וכי תימא [8] משה במקום שבעים וחד קאי אי הכי ליבעי שבעים וחד קשיא אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי בידא ממש סמכין ליה אמר ליה [7] סמכין ליה בשמא קרי ליה רבי ויהבי ליה רשותא למידן דיני קנסות וחד לא סמיך והא אמר רב יהודה אמר רב ברם [9] זכור אותו האיש לטוב ורבי יהודה בן בבא שמו שאילמלא הוא נשתכחו דיני קנסות מישראל נשתכחו נגרוסינהו אלא בטלו

[9] איכא ביניהו. דלר׳ יהודה יום תקופה גומר ואפילו לא תסרה אלא עשרים ונפלה בכ״א ליכא מקלת חג ולר׳ יוסי יום תקופה מתחיל ואם נפלה בכ״א איכא מקלת חג עד שתסתר כ״א ותפול תדשה בכ״ב והוה שמה עשר לפני הפסח דהוי ההיא לפני החג תסירה כ״א הוא דמעברין אבל תסירה בעיר מהכי לא: **ולא מסיימי.** אין סימן איזה מהן קאמר שמה עשר תסירה וכי״ז תפול מעברין אבל נפלה בט״ז אין מעברין דיום תקופה מתחיל ואיכא כוליה חג וחד מיניייהו קאמר אפילו נפלה בט״ז מעברין דיום תקופה גומר וליכא כוליה חג ופע״ג דמרוייהו אמרי כתדא שמה עשר חד קאי אחיסרון וחד קאי אנפילה ולא ידעינן הי מיניייהו: **שמור אם חודש האביב שמור אביב של תקופה שיהא בחודש ניסן.** שמור תקופת [6] חדש ניסן של שמה שיהא בתוך מידושה של לבנה. אביב הוא ניסן של שמה שאין ניסן קרוי אביב אלא על פי ביטול התבואה שמתבכרת בו וכל ביטול התבואה ועתי הקין והחורף לאסכון החמה הם. ואמר רחמנא שמור שיהא [5] חדש ניסן של שמה נמשך לתוך ימי מידושה של לבנה דכתיב חדש ואין לשון חידוש טופל אלא על לבנה הממתמדת ואשמועינן שיהא ניסן של שמה נמשך בתוך ימי מידוש הלבנה במקצת וכמה הן ימי מידושה י״ד ימים מכאן ואילך היא יפנה: **ולעבריה לאדר.** ולדמייה לפסח חד יומא ואי נמי מיקלע פסח בכד״ו לא איכפת לן דהא דלא עבדינן פסח בכד״ו טעמא משום תשרי הוא והיכא דלא אפשר מוטב לעבריה לאדר וליקלע בכד״ו [6] ומעבר בקייעא חד ירחא אסר טפי מכסדרן ומיהדר לתשרי בדוכתא ביום הגון ולא מעבריה לשתא למידיעתה לכולהו מועדות חדש שלם: **פנא.** לאחרים מלמעלה למטה קחשיב וה״ק מעברין עד מיעוטה ולא מיעוטה בכלל כלומר אם מתסר תקופת טבת י״ח ימים או י״ז או ט״ו או ט״ו ותפול תקופת ניסן ביום ט״ז מעברין אבל אם תסרי דנעבר יום א׳ אדר ולא אפילו תפול תקופת ניסן בכד״ו לא איכפת לן דהא דלא עבדינן פסח בכד״ו טעמא משום תשרי הוא והיכא דלא אפשר מוטב לעבריה לאדר וליקלע בכד״ו [6] ומעבר בקייעא חד ירחא אסר טפי מכסדרן ומיהדר לתשרי בדוכתא ביום הגון ולא מעבריה לשתא למידיעתה לכולהו מועדות חדש שלם: **פנא.** לאחרים מלמעלה למטה קחשיב וה״ק מעברין עד מיעוטה ולא מיעוטה בכלל כלומר אם מתסר תקופת טבת י״ח ימים או י״ז או ט״ו ותפול תקופת ניסן ביום ט״ז מעברין לאדר ומתמיין חד יומא למועד כדמפרש לעיל [ע״ב] דתשרי לא מידתי חד יומא הוא. ולתמרינן הא איכא כולה חול המועד בתקופה תדשה קסברי אחרים כוליה חג בעינן ואפילו יו״ט ראשון בתקופה תדשה ויום תקופה גומר הלכך כי נפלה תקופה בט״ו מעברינן: **חג האסיף כתיב.** חולו של מועד משמע. ומשמיע אחרים הכי משמע להו קרא חג האסיף חג הבא בזמן אסיפה דהיינו סוכות יהא בתקופה תדשה: **זקני השוק.** שאינן מהנהלדין: **קטני עדה.** מקנהלדי קטנה: **מיוחדין שבעדה.** שנהלדי גדולה: **על כסמוך.** ולא צריך למיסמך ממש כתב רחמנא וסמכו ממש: [6] ולר״א משום סמיכה ממש לא איצטריך וסמכו אלא ליכתוב את ידיהם על ראש ואנא גמיר ראש ראש מוסמך ידו על ראש העולה (ויקרא א׳): **מיסמיך סבי.** לקרות להם רבי: **בשמא קרי ליה.** לפי שהיה משה ראש להם ושקול כולם: **כידא ממש סמכי ליה.** בלשון בעיא גרסינן ליה כלומר מי בעו לאתנויי דייהו על ראיה דסבא: **למידן דיני קנסות.** דאלהים כתיב (שמות כב) דמשמע דייני מומחין והיינו סמוכין ובשאר דיני ממונות לא בעינן מומחין כדאוקימנא ברים פירקין (דף ב:) משום שגילת דלא ליכא דליכא גילת דלא כגון בד׳ שומרין וגזילות דייניין בבבא אע״ג דליכא גילת דלא כגון בד׳ שומרין שלימותייהו משום דלא שכיחא ולית בה חסרון כיס: **בטלו**

בשם רבי אמר אלו החכמים ורבנן אמרו אלו הבולבוטים: **סמיכה** זקנים. א״ר יוחנן מסמכי סאבי ואקשי׳ מנא לן מדכתיב ויספוך את ידיו עליו ויצוהו תיסבי בחד זכי תימא משה רבינו במקום שבעים הוה אי הכי ליבעי שבעים ואמאי תנן בג׳ ועלתה בקושיא. ואסקה רב אשי סמכי ליה בשמא וקרו ליה רבי ויהבי ליה רשותא למידן דיני דקנסות. ואקשינן וחד לא סמיך והא רבי

מסורת הש״ס

[6] ר״ה כא., [7] (ר״ה יג.), [8] (מ׳ פוס׳ לקמן יד. ד״ה יכול), [9] [לעיל ג:], [10] [מפחים סב: פוטה לו. מנחות מ. סב. לח.], [1] (תוספס׳ פ״ל), [2] (לקמן מז:), [3] ע״ז מ:, [4] שיך לעיל ע״א, [5] ר״ל ומיעבר. ר״ל, [6] כ״ל ר׳ שהוא דיבור ל׳ עם לעיל, [7] ר״ל כמוסן.

הגהות הב״ח

(א) ר״ל ר״ה שמור וכו׳ שמור תקופת ניסן כל״ל ותיבת חדש נמחק: (ב) אב״ד שמור שיהא ניסן של שמה כל״ל ותיבת חדש נמחק:

מוסף רש״י

שמור אביב של תקופה. דהייני שלא תקופת ניסן כמידוש לבנה (ר״ה כא.). ואין ב״ד שקול. אין שנים ב״ד שיהא יכול לאיתלף שוה כשום אלא שיהא הרוב לגד אחד לקיים אמרי רבים לתעות (סוטה מד:) ובאם זקנים בים דינא משמע (לעיל ג:).

רבינו חננאל (המשך)

של ארונה) היכוסי מצאו תחת המזבח. ששה דברים עשה חזקיהו גיזר עצמות אביו על מטה של חבלים וכיתת נחש הנחושת וגנז שבלא של רפואות והודו לו סתם מי ניתון התחתון וקצץ דלתות ההיכל ועיבר ניסן בניסן ולא הודו לו אין מעברין קודם ר״ה ראם עיברוה אינה מעוברת אבל מפני הדוחק מעברין אחר ר״ה מיד אע״פ שאין מעברין אלא אדר אלול לא נתעבר מימיו. והתניגן [סנהדרין פ״ו] אם היה חדש מעובר אם היה לא היה והתני וכשקידשו השנה באושא עבר ר׳ ישמעאל בר׳ יוחנן בן ברוקה ואמר כדברי ר׳ יוחנן בן נורי בשני עבר ר׳ חגינה בר׳ יוסי הגלילי ואמר כר״ע ובתחני קידשוהו בראשון ובשני ועירא אמר בשם רב חסדא אוהה שנה ג) נתקלקלה קודם זמנו כ״ט יום לאחר עיבורו אין מעברין את השנה בחוצה לארץ ואם עיברוה אינה מעוברת. בבי רב אמר ביכולין לעבר בארץ ישראל אבל בשאין יכולין בארץ ישראל מעברין בחוצה לארץ ירמיה ויחזקאל ובורוך בן נריה עיברו בחוצה לארץ. חננאיה בן אחי ר׳ יהושע עיבר בחר״ל שלת ר׳ חלה איגרין גבי ר׳ יצחק ור׳ נתן. בחדא כתב לקדושת חנניה ובחדא כתב נדיים שהנשת נעשו חיישים ובחדא כתב אם אינך מקבל צא לך למדבר אשד ותהא שוחט [ונחושת] [נחתון] וזורק קרא קמייתא ואקרון וכר׳. אמר מאן ידע דאינון ידעין כוותי כו׳. כתיב ואל יתר זקני הגולה אמר הקב״ה ביותר הם עלי זקני הגולה חביבה עלי כת קטנה שבא״י יתר מסנהדרין גדולה. החרש והמסגר אלף. ר׳ ברכיה

רבינו חננאל

מעברין [ולא איצטריך למימר דר״ו דלאו] (ר״ו אצטריך למימר דלאו) אלא משום דתנא ר״ו לפני הפסח תנא ר״ו לפני החג. ר״ש אומר אף ר״ו לפני החג מעברין. ואקשינן הלא גם תנא קמא כך אמר ופרקי׳ יום תקופה גומר איכא ביניהו ואחד מהן אפי׳ פחות מי״ז אם היתה חסרה מעברין ואין מחברר איזה מהן סבר יום תקופה גומר ואיזה מהן סבר יום תקופה מתחיל. אחרים אומרים מיעוטו וכמה מיעוטו י״ד יום. ואקשינן מאי קסברי א׳ (אפי׳) קסברי יום תקופה גומר וכולהו חג בעינן כי״ד אין מעברין דהא אפי׳ בתר דנפקי מתשרי י״ד ימים ובט״ו חלה תקופת תשרי תחלת חולו של מועד יום י״ו בתשרי הוא והנה כל החג בתקופה חדשה אמאי מעברין כי״ד ופריק רב שמואל בר רב יצחק אחרי׳ בתקופת ניסן קיימי דכתיב שמור את חודש האביב ועשית פסח. שמור אביב של תקופה ועשית פסח. כלומר בעינן תקופה חדשה בי״ד בניסן בעשיית הפסח [פי׳ ר׳ בר״י שמור אביב של תקופה שיהא בחדש. פי׳ שמור שתהא מלאכת העומר קצירתו ותיקונו בתקופה חדשה. ומפורש במנחות פ׳ (יום טוב) (רבי ישמעאל) (שלו) דיתה מלאכת העומר עשויה] ס) ואקשינן וליעבריה לאדר שחבא התקופה בי״ג בניסן ולא ליעבריה לשנה ושנינן הכי קתני אם היתה חסרה י״ח או י״ז או י״ו עד מיעוטו דהוא י״ד מעברין. י״ד אין מעברין דאפשר למלר לאדר. וכמה מיעוטו י״ד יום. רבינא אמר לעולם אחרים אתקופת תשרי קיימי וכוליה חג בעי ואפי׳ י״ט הראשון ומתחילין יום טוב הראשון חג האסיף כתיב כלומר חג שאתה אוסף בו ופרקינן לעולם אפי׳ י״ט הראשון בעינן בתקופה חדשה חג שהוא בזמן אסיף. דכתיב וחג האסיף תקופת השנה והאסיף דכתיב ביה כסימנא בעלמא כלומר איזה חג בעינן בתקופה חדשה החג שהוא בזמן האסיפה ולאו משום דבעינן ממש בו ביום: **ירושלמי** (ר״כ) כי אכלו את הפסח בלא כתוב. ר׳ סימון אמר (גלגל ארון) [נולגלה

ס) הדבר ל״ש דלא אמרו אחרים דעד מיעוטו מעברין הא אפילו אם חל בי״ד בתקופה חדשה נ״כ לא מעברין לפי׳ ר׳ ברי״ו ואולי דלא פירש כן אלינא דאחרים דק אלינא דרבא כר״ה כ״ח ע״ב הגהלה דלא גרים אביב של תקופה רק שמור אביב שיהא בחדש ניסן והייגו בניסן של שמה ודו״ק.

ב) כיומלמי שם משמע דהוא דין כפי עצמו דאם בתקדש קודם זמנו כגון ביום כ״ט לאחר עיבורו אינו אם הקדוש ע״ש ואולי דרבינו מפרש דמתקלקלה היינו שעשו וקדשוהו ביום כ״ט ולפיכך קדשו לאחר פסח שנים ודו״ק

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com